

Ранко Младеноски

**РЕЦЕПТ ЗА ДОБРУ ПЕСМУ
(ARS GASTRITICA)**

Узме се један пребледео песник
са депоније
света.
Одере му се кожа.
Прелије се
капљицом црног вина.
Његова душа
пече се на јакој
ватри.
Не заборавите зачине:
ситно исецкане успомене, мало јарости
из оближње баште,
пуно, пуно туге
помешане са оним
поганим
путоказом као рука пружена
према застрашујућим маглинама.

Срце стави(ти)
у таву
(рима је овде, наравно,
сасвим случајна и
игноришите је јер је она, свакако,
непотребна за овај рецепт).
па пржити дуго, врло дуго
и окретати
а онда ваља додати једну
свежу
изгубљену љубав
да би се арома појачала.
Па све ово пресути
у један узаврели котлић
из кога ће потом испарити једна
песма.

Зависно од укуса (о укусу
никоме ни речи!),
изрендати у котлићу и комад своје муке.

СУТРА ДАНАС ЋЕ ПОСТАТИ ЈУЧЕ

Сутра када се будем родио
не из љубави
мржње, зависти
успомене

не из оног бола у груди
који мирише на папрат, орхидеје
цимет

на цвеће
ментално ретардирано
из говора
вербалног деликта за
успомену

Сутра када се
будем родио
данас ће бити јуче
псалми

ће се котити
под липама

Сутра
ће дизати
чалме

звер у
врећи
за оно јуче
плодиће се
пољубац
недоношеног цвећа
са оним својим данас и
већ плачу моји псалми
од
среће

ТВРЂАВА

Камене зидине.
Топлина пуши се из
бедема,
испод неугашеног
креча нови се темељи
коте.
Свакога дана
сваке ноћи
ја освајам
поново и поново њу,
светлост ове земље и
таму с неба
које се рађају из
бедара и из
душе њене
као у
Едему.

Ево ме опет
испред тебе
Тврђаво бела и мека.
Камен
ти пада са срца и
одваја се бели креч.
Гори утроба.
Освајам твој
благи загрљај,
свакога дана
сваке ноћи,
и бежећи од мене
мени бежиш
јер плаши те жар
у теби,
пламен.

Ево ме, опет освајам Тврђаву и
страст кипи,
топлина из креча у грудима и
оваплоћује се опет иста слика.

КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ

ISSN 0023-2416



Лист за књижевност и друштвена питања
Број 1197/98 ■ Београд, јануар-фебруар 2012. ■ Година LXIV

Е-пошта: knjizvenovineuks@gmail.com • www.uksrbiye.org.rs
Цена 100 динара; CG 1,5 €, RS i FBH 2,5 KM; Mak. 80 Den

Писци Удружења књижевника Србије посетили Добрицу Ђосића

Представници Удружења књижевника Србије – Радомир Андрић, председник, Марко Недаћ, члан Управног одбора, Адам Пусковић, уметнички директор Београдских међународних сусрета писца, и фотограф, писник Станоје Радловић, посетили су књижевника Добрицу Ђосића поводом његовог деценистог рођендана, у његовом стану у Београду. Том приликом су му, у име Управног одбора и у своје име, желели добро здравље и још низ година плодног књижевног рада, а као поклон Удружења уручили му уметничку слику на којој је његов портрет, рад академског сликара Момчила Ђурић-Бовдића, који се писцу необично допао.

У веома срачном и спонтаном једноличном разговору с наредним и најстаријим давањем српским писцем и његовом кћером др-Аном Вуковић Ђосић, представници Удружења књижевника Србије обавестили су Ђосића о садашњој општој ситуацији Удружења, о условима у којима оно ради, о тежиштима на које наилази, о одрецима Скупштине Удружења, о Међународним сусретима писца и позивним одговорима на које су наилази, о сарадњи са Српским књижевним друштвом и још многим другим акцијама са њим, као и о обавицама и перспективама будућег рада Удружења.

Добрица Ђосић посебно је истакао потребу да Удружење књижевника успешно функциониса и у општем отежаном условима, да негује сарадњу



Фото: Станоје Радловић

са сличним удружењима, да подржава младе писце и укажу им поверење на начин на који су у његовој младости тадашњи старији писци – Нео Андрић, Исидора Секулић, Вељко Петровић, Станислав Винавер, Душан Матић, Десанка Максимовић, Мирослав Крајева и други, подржавали његову књижевну генерацију.

На крају сусрета Ђосић је својим саговорницима поклонено потписане примерке своје најновије књиге дневничких записа „У туђем веку“.

Убрзо се показало да то није било само обично састанак пријатеља, него и сусрет мајстора са својим ученицима.

Наиме, Александар Зарић је аутор најуспешнијих стеменика подигнутих песницама. Међу њима се издвајају прве и последње. Први је Бранку Радичевићу на Калимегдану, који је отворио Иво Андрић, а последње Десанки Максимовић у Валуеву. Оба су рађена у камену. Успели су бронзани турци Јаснаш и Српски Црњи и Змај у Новом Саду, а још постоје бисте, међу којима и она Алексе Шантића, на пар корак од ове, коју је отворио Скендер Куленовић.

Кад се окупили песницама прокућаних времена, Зарић је дошао на крају да одговори песнице савременике, чије је бисте радило по живим моделима. Први је био песник Стеван Ранчковић с којим је био и најближи, а на који начин Стеван је стајао и из ње замисли и постоја нека врста главниг уредника ове бронзане едисије.

По смрти скулптора и његових модела, бисте су се из ателеа разишле свака на своју страну. Скендер је отишао на Кошутин, Душан Радловић у своје позориште на Ташмегдану, а Стеван Ранчковића, ево, на Калимегдану. Мало је оних који су ту част ишче заслужили, а још мање оних који би овај чин дубоко доживљали и умели више да цене. Неуморни истраж, Стеван Ранчковић је прошао безброј пута и овом стазом и, верујем, да је сам бирао место за себе, ово би изабрао. Знао је где је чија биста, ко је има а ко још нема, и чинило се да његов признања за њега нема, чак и онда кад је оваква пошаст нагубила нешто од негдашње важности и сјаја.

Нема аутобиографскијег песника од Стевана Ранчковића. Дражи се себе и свог lika, своју бисту вајао је готово колекто и Зарић, не уступајући се да деликатног скулптора вука за рукав, да додиза изостани неку црту како би копија била што вернији оригинал. Тај дубоки доживљај инспирисао је песму *Радомир с његовом*, коју је читао и као своју приступну беседу у Академији, називајући је једном од својих „најбољенијих аутобиографија“.

Ти неси уместо мене овде бити
Да носим мој лик кад ја будем глина!



Современост у књижевним
новинама, стр. 4-6



Томас Транстремер

Формуле путовања

(Са Балана '55)

Жалобни мрмор ората испираћа.
Он то не види. Њине путе.
Жалобни мрмор ората испираћа.
За сенком сенка се слама
и у небеском амбису летњем губи.

II

Два пара волова под капу небеску ступише.
Ништа гордо. А прашина густа
као вуна. Шкрипуцају писалке инсеката.

III

Крдо измршавелих коња
к'о сива алегорична куте.
Ништа отмено. А суице прашти:
Баздећи на шталу, село с керомира испалебим.
Успелих партијски на пијаци
и на шталу баздеће село с кућом белом.

IV

Његово та верно прати небо: високо
и уско к'о у минерету.
Село на страни крила погренутих.

V

Та стара кућа упуцала се посред чепа.
Два момчића пишају у сумраку попуту.
Бриж одјека неизојрој - Кад, ето звезда.

VI

Дуго у мраку путујем. Светлца непоколебљиво
мој ручни сат са својим мајушним сужањем
времена.

По препуном купеу тишина се нагувава.
Замору пишаје у таму.

А онај који бележи допало уроњен је у своју слику
и путује, истовремено кртица и орао.

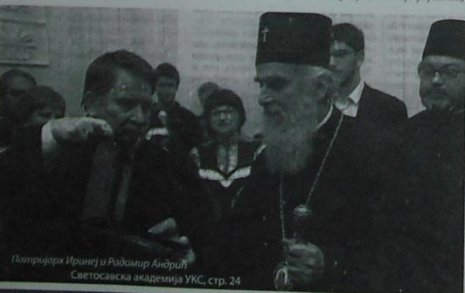
Са шведског превео Момо Димитић
Наставак на стр.3

Раичковић на Калимегдану



Крајем осамдесетих и почетком осамдесетих година прошлог века у ателеу Александра Зарића код Београдске звезде, несласно у овине састајала се група београдских уметника

- вајара, сликара, глумаша и писца, од којих ћу овим поводом споменути песнике: Стевана Ранчковића, Скендера Куленовића, Душана Радловића и онега који ово говори, једини који је још међу



Патријарх Иринеј и Радомир Андрић
Светосавска академија УКС, стр. 24

Овај број се појављује захваљујући добротности њиховог човека, Патријарха Иринеја, који живи и ради у Конштанцу, Немачка, где се бави угоститељством и хотелијерством, а патрирхује се и као прозни писац.

Оно место које заузима у српској поезији, Стеван Ранчковић је добио и на Калимегдану. И кад би бисте постављене у српском песничком пантеону проговориле, и Бранко и Војислав и Лаза и Милош и Алекса и Јован у један глас би узвикнуле: Достојан!

Захваљујући Скупштини града Београда, Министарству културе Србије, Заводу за заштиту споменика културе, а највише поезији и песничкој правди, и у овом збуњеном времену надохнајуће се пропуштено, успоставља изгубљени ред и у српском крају чисти - како је одавно назван Калимегдан.

Стеван Ранчковић остаје да овде сања своју бронзану успаванку и признава осталу песничку братију, да му се придруже на Калимегданским стазама, како би се бели град белео међу градоњима као бели анђео међу анђелима, а српски песници међу песницама!

Христос се роди!
Српска Нова година!
4.1.2012.

Матуја Бећковић



СОВРЕМЕНОСТ је најстарији, али и један од најинтељигентнијих македонских књижевних часописа. Све 2011. године **Современост** објављивала је постојеће уредништво - 60 година македонског и континуираног постојања и деловања у културној и књижевном животу Македоније. Први број објављен је у априлу 1951. године и могао се рећи да је тада ово гласило постало својересно исто-

рија савремене македонске књижевности. У време пре бурних догађаја на Балкану и распада Југославије објављивано је 10 бројева годишње. Данас, у време нове свеопште кризе, редакција се труди да континуирано сачува објављивање два броја годишње.

У шест деценија постојања **Современост** његови главни и одговорни уредници били су, између осталог, и неки најзначајнији македонски писци, као што су Славко Јаневски, Ацо Шопов, Владимир Малевић, као и критичар Димитар Матрев, за којег се сматра да је за дуго у профилу овог књижевног гласила утиснуто снажан контекстни печат. Од 2003. године до сада главни и одговорни уредник је писац, песник и универзитетски професор Васил Тоциновски.

Осим часописа у богатој пратећој издавачкој делатности штампано је преко 200 наслова свих жанрова македонских аутора, али и превода стра-

Шездесет година Современости

них аутора. У својим редовним рубрикама **Современост** објављује нове радње из стваралачког писца свих генерација, али, по речима актуелног главног и одговорног уредника, господина Васиља Тоциновског, редакција посебно пажљиво посматра младе ауторе. Поред тога, са великом пажњом, у оквиру могућности, редакција прати књижевне тенденције и појединачно не само у региону већ у читавој Европи. Тако је развијена посебна сарадња са угледним часописима са којима приредњу рецензираних радова који је посвећена редовно рубрика ПРИЈОШТУВАЊА.

У оквиру те сарадње, коју су **Књижевне новине** са редакцијом **Современост** ће објавити поезију петнаесте србске генерације у преводу

ду на македонски језик, а **Књижевне новине** нам управо предлажу малу панораму савремених македонских песника, од којих су већина и сарадници **Современости**. Желја иamera њих је да ова панорама нашим читаоцима пре свега укаже на разноврсност стилова и поетика која у богатој македонској поезији данас постоје. Оскудило време није оспособило македонску поезију, која се у свету преводи и излазила велико интересовање. Таме свакоко допринос и многобројне књижевне манифестације које постоје у Македонији, а пре свих у свету поезији и поезији фестивала Стружне вечери поезије, који је године 2011. такође славно велики jubilee - шездесет година постојања.

Душица Врхован



Христо Петрески

Човек је од стакла

Човек је од стакла
Танакот, помалоко, лакот
За трен ти испадне из руку
И због нас на под
Распрши се у најситније комадиће
На бетону, од мрамора, по плочицама
И више никада није оно
Што је некада пре било
Оно се не лепи
Не саставља се
Умало сакупљаш комадиће
Покушаваш да их вратиш
У пробојити облик
Умало, не мучи се више
Већ јеру да је тако морало да буде
Са њим нека оде зло

Истински човек

Он није робот
И он је човек од крви и меса
Само мало бољи и навијнији од других
Ако га препознаш у себи
Омалга изабаци напоље
Да себа на мразу
Сатима да чека пред вратима
И да никада поново не уђе унутра
Зато што је све нестварно
И истински човек када сретне другог попут себе

Изаблукати се од слатчини

Почине да муча
И дође му да цркне од муче
Зато што је све лажно
И људи су такви и баш такви
Као да на земљи нису пре њих постојали други

Или да нису сви били истински

Па су изумрили једни против других
Једни поред других
И више нема неистинских
Сви су истински!

(Охрид, 21. 8. 2008.)

Превео Душица Врхован

Двојник

Док ја говорим
И ти говориш
И објоца говоримо
У исто време
Једна гласније,
Друга тише
И ви говориш
Без икаквог поштовања
Према мени и двојнику
Док је један
Изазано на сцену
А други
Гледао и чекао да се отуд врати
У повратку су се срели
Насред пута као и мало пре
У истој тачки размикомлажене
И само они су све видели и све чули
Што други нису ни чули,
ни видели, нити разумели!

(Охрид, 24.8.2008.)

Превео аутор

КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ



Васил Тоциновски

Стара јесен

Врата моје собе су затворена. Вани јесен
ветар с пишићем пнеће и подоса ме на
моју прву љубав. На столу је полуотворена
књига. До мене лежиш гола, твоје је лице
лепо и озбиљно, док испенута на пешчаном
брегу на заласку сунца лежиш као
виноград, усамљена и окренута мору. Овог
последњег, ветар се игра твојом косом,
из уста ти капају пој славија и не знам да ли
је нежњина њихова песма од линије твоје
половине која се овнја око мог тела. Какав
раскош, и бедра с морском пеном позаљена
су, а из њих тече маслинов сок. Слушам
како наша срца у мутном залатаном кушују.
У црвеној маховини на брегу откривамо
туту мора и вечно очајање, док ме твоје тело
тишином збуђује. И сада смо истраживачи
забрањених предела сна, непокорни пред
бољом и злом.

Не знам да ли смо овде зато што ти
волиш рибе, ти поседујеш и њихов мирис,
тебе коју не занимају никакви осећаји и
времена. А обећао сам ти да ћу те једног
дана заувек напустити, све тако заљубљен у
тебе, војник пушком нишани у наше зло. Не,
то нека сам ја...

Врата моје собе су затворена, и
преморена светлија утаснула је. Ноћ је тиха
и приповеда у сну, не сећајући се притом
ништа.

Док сањаш туђе време

Зима је дошла као непозван гост. Снег је
покрио све трогове и сад ме ниједан пут не
води до тебе. Град наликује на велико бело
гнездо, с благомисли тиком тутом у венама
које су везе са светом.

Завлада се сели из мог ока, док ти се ја
као прибијам све се више удаљавајући
од тебе. Заробљено, срце мери дугу безу
ноћ која се нацртала на прозору моје мале
собе у поткровљу. Једна стара љубав, као
мисао што је, пута у шупљој ноћи која те је
заробила.

Живим као стара тајна. Опратиш што
по не знам који пут питам те да ли беш то
некад разумети. Можда ће за мене бити
закаснеле нежности, некад и никад, јер све
има своје време. И тако с јединим слепим
оком силазим у корен нашега сна.

А ни и изајни сна смо исти. На крону
црна мачка покушава пронаћи смер свог
пута у дубоком снегу. Ватра у срцу мом
растапа снег и пут постоји као бродолом, а
бродолом је крај нашег сна.

Хтео сам ти интимно рећи обичну реч
коју носим дубоко маршени у крв, али ја
видим, док томе у сани наше дрво, ти сањаш
туђе време.

Превео аутор

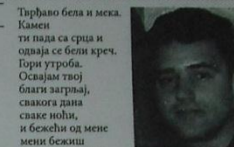
Ранко Младеноски

Сутра данас ће постати јуче

Сутра када се будем родно
не из љубави
мржње, зависти
успомене
не из оног бола у грудима
који мирисе на папрат, орхидеје
цимет
на цие
ментално ретардирано
из говора
вербалног деликта за
успомену
Сутра када се
будем роино
данас ће бити јуче
псалми
не се котири
под линама
Сутра
ће дизати
чалме
звер у
арени
за оно јуче
плочине се
позубице
недосесеног цвећа
са оним својим данас и
већ плачу моји
псалми
од
срце

Тврђава

Камене зидине.
Топлина пуши се из
бедема,
испод неуташеног
креча нови се темељи
пале.
Свакога дана
сваке ноћи
ја освајам
поново и поново њу,
светлост ове земље и
таму с неба
које се рабаљу из
белара и из
душе њене
као у
Едему.
Ево ме опет
испред тебе



Тврђава бела и мекса.
Камени
ти пада са срца и
одаја се бели креч.
Гори утроба.
Освајам твоју
благост загревај,
свакога дана
сваке ноћи,
и бежиш од мене
мени бежиш
јер плаши те жар
у теби,
пламени.

Ево ме, опет освајам Тврђаву и
доброта кини,
топлина из креча у грудима и
оваплоћује се опет иста слика.

Рецепт за добру песму

(ARS GASTRITICA)
Узме се један пребеледо песник
са депоније
света.
Одере му се кожа.
Препије се
капљицом црног вина.
Његова душа
пече се на јакоту
ватри.
Не заборавите зачине:
ситно исцедане успомене, мало жарости
из оближње баште,
пуно, пуно туге
помешане са оним
поганим.
путоказом као рука пружена
према застрашујућим маглинама.
Срце стави(ти)
у тау
(рима је овде, наравно,
сасвим случајна и
игноришите је јер је она, свакако,
непотребна за овај рецепт).
па прикити дугот, врло дугот
и окретати
а онда ваља додати једну
свежу
изгубљену љубав
да би се арома појачала.
Па све ово пресути
у један узаврели котлић
из кога ће потом испарити једна
песма.
Зависно од укуса (о укусу
никоме ни реч!),
изрецајте у котлићу и комад своје муче.

Превео аутор

Никола Алтиев

Икона македонска

Александру Македонском

Не чули се
после
прокујалих толико векова
што те често спомињемо...

Столећа су немоћна
име македонско да ти избришу
гробницу да ти ископају
у бедну заборав да те сахране...

Бескуј Ти
у незабораву земље
од памтинека Македонијом што се зове
у немом говору рода твога македонскога
одукуе у икону што Те претвара...



Илинденци

Наричемо
громогласно
крот лудило најгорег времена
Неми
говор
Крушевских звоника
ужаном ветру дарован
Род
Гоцеделчевски
пламеном непоткога овеанчан
Клечимо
пред барјаком илинденским
као пред иконом Христовом
Древни
сви
вековима иде
по стази недосањаној
Сунчевиниом
лечен је
бол Македоније...